Sažetak odluke Komisije

od 4. prosinca 2013.

(Predmet AT.39861 – Kamatne izvedenice u jenima)

(priopćeno pod brojem dokumenta C(2013) 8602)

(Vjerodostojan je samo tekst na engleskom jeziku)

(2016/C 348/10)

Komisija je 4. prosinca 2013. donijela odluku u vezi s postupkom na temelju članka 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije („Ugovor") i članka 53. Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru („Sporazum o EGP-u"). U skladu s odredbama članka 30. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003 [1], Komisija u ovom sažetku objavljuje imena stranaka i glavni sadržaj odluke, uključujući sve izrečene kazne, uzimajući u obzir zakoniti interes poduzetnika da štite svoje poslovne tajne.

1. UVOD

(1) Odluka se odnosi na sedam bilateralnih povreda propisa. Adresati ove Odluke sudjelovali su u jednoj ili više odvojenih povreda članka 101. Ugovora i članka 53. Sporazuma o EGP-u.

(2) Predmet svake pojedine povrede propisa bilo je ograničavanje i/ili narušavanje tržišnog natjecanja u odnosu na kamatne izvedenice u japanskim jenima (dalje u tekstu „kamatne izvedenice u jenima" ili „YIRDS") za koje je LIBOR za japanski jen (dalje u tekstu „LIBOR za JPY") referentna kamatna stopa, a u slučaju jedne od povreda propisa i YIRDs za koji je TIBOR za Eurojen referentna kamatna stopa.

(3) LIBOR za JPY i TIBOR za Eurojen važne su referentne kamatne stope za mnoge financijske instrumente iskazane u japanskim jenima. Britansko udruženje banaka (BBA) utvrđuje LIBOR za JPY, a Japansko udruženje banaka (JBA) utvrđuje TIBOR za Eurojen. Stope za različite rokove dospijeća (dospijeća kredita) utvrđuju se dnevno na temelju podataka koje dostavljaju banke koje su članice odbora LIBOR-a za JPY i odbora TIBOR-a za Eurojen. Od tih se banaka zahtijeva da svaki radni dan prije određenog vremena dostave procjene o tome po kojim bi kamatnim stopama mogle posuđivati neosigurana financijska sredstva s različitim rokovima dospijeća i u skladu s razumnom veličinom tržišta na londonskom međubankovnom tržištu novca (u slučaju LIBOR-a za JPY) ili procjene, po njihovom mišljenju, prevladavajućih tržišnih stopa za transakcije s različitim rokovima dospijeća između glavnih banaka na japanskom izvanteritorijalnom tržištu (u slučaju TIBOR-a za Eurojen). BBA i JBA potom na temelju prosječnih vrijednosti dostavljenih kamatnih stopa računaju dnevnu stopu LIBOR-a za JPY i TIBOR-a za Eurojen za svaki rok dospijeća, isključujući pritom (u slučaju BBA-a) četiri i (u slučaju JBA-a) dvije najveće i najmanje vrijednosti dostavljenih kamatnih stopa. Izračunane stope objavljuju se neposredno nakon toga te su javno dostupne svakog radnog dana.

(4) Stope LIBOR-a za JPY i TIBOR-a za Eurojen utječu, među ostalim, na utvrđivanje cijena kamatnih izvedenica u jenima, tj. financijskih proizvoda kojima se globalno trguje i koje trgovačka društva, financijske institucije, fondovi za ograničavanje rizika i ostali poduzetnici upotrebljavaju za upravljanje izloženosti kamatnom riziku (ograničavanje rizika dužnika i ulagača) ili radi spekulativnih aktivnosti.

(5) Najčešći oblici kamatnih izvedenica u jenima sljedeći su: i. kamatni forvardi, ii. kamatni ugovori o razmjeni, iii. kamatne opcije i iv. kamatne budućnosnice. Kamatnim izvedenicama u jenima može se trgovati izvan uređenog tržišta (OTC), a u slučaju kamatnih budućnosnica moguće je burzovno trgovanje.

(6) Odluka je upućena sljedećim poduzetnicima (dalje u tekstu „adresati"):

— UBS AG i UBS Securities Japan Co., Ltd. (dalje u tekstu zajedno se nazivaju „UBS").

— The Royal Bank of Scotland Group plc i The Royal Bank of Scotland plc (dalje u tekstu zajedno se nazivaju „RBS");

— Deutsche Bank Aktiengesellschaft (dalje u tekstu „Deutsche Bank" ili „DB");

— Citigroup Inc. i Citigroup Global Markets Japan Inc. (dalje u tekstu zajedno se nazivaju „Citigroup" ili „Citi");

— JPMorgan Chase & Co. i JPMorgan Chase Bank, National Association i J.P. Morgan Europe Limited (dalje u tekstu zajedno se nazivaju „JPMorgan" ili „JPM");

— R.P. Martin Holdings Ltd i Martin Brokers (UK) Ltd (dalje u tekstu zajedno se nazivaju „RP Martin").

[1] SL L 1, 4.1.2003., str. 1.

2. OPIS PREDMETA

2.1 Postupak

(7) Predmet je otvoren na temelju zahtjeva za dodjelu imuniteta koji je 17. prosinca 2010. podnio UBS. Komisija je 20. travnja 2011. uputila zahtjeve za pružanje informacija nizu poduzetnika koji posluju u sektoru kamatnih izvedenica u jenima. Dana […] Citigroup je podnio zahtjev za dodjelu imuniteta i ili oslobađanje od kazne ili smanjenje kazne. Dana […] Deutsche Bank je podnio zahtjev za smanjenje novčane kazne. Dana […] RP Martin je podnio zahtjev za smanjenje novčane kazne. Dana […] RBS je podnio zahtjev za smanjenje novčane kazne.

(8) Dana 12. veljače 2013. Komisija je pokrenula postupak u skladu s člankom 11. stavkom 6. Uredbe (EZ) br. 1/2003 protiv poduzetnika UBS, RBS, Deutsche Bank, Citigroup, JPMorgan i RP Martin, a 29. listopada 2013. protiv poduzetnika ICAP.

(9) S adresatima ove odluke održane su rasprave o nagodbi, nakon čega su stranke Komisiji podnijele službene zahtjeve o nagodbi u skladu s člankom 10.a stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 773/2004 ([1]), isključivo radi postizanja nagodbe s Komisijom u postojećem postupku i ne dovodeći u pitanje bilo koji drugi postupak („prijedlozi za nagodbu").

(10) Komisija je 29. listopada 2013. donijela obavijest o utvrđenim činjenicama upućenu poduzetnicima UBS, RBS, Deutsche Bank, Citigroup, JPMorgan i RP Martin koji su svi potvrdili da ta obavijest odražava sadržaj njihovih prijedloga za nagodbu te da se i dalje zalažu za sudjelovanje u postupku nagodbe. Savjetodavni odbor za pitanja ograničavajućih djelovanja i vladajućih položaja izdao je 29. studenoga 2013. pozitivno mišljenje i Komisija je 4. prosinca 2013. donijela Odluku.

2.2 Adresati i trajanje

(11) Komisija je u ovom predmetu utvrdila sljedećih sedam zasebnih i odvojenih bilateralnih povreda propisa, a trajanje sudjelovanja poduzetnika u svakoj povredi navedeno je u nastavku:

(a) „Povreda UBS/JPM iz 2007." između poduzetnika UBS i JPMorgan;

— UBS: 19. siječnja 2007. – 21. veljače 2007.

— JPMorgan: 19. siječnja 2007. – 21. veljače 2007.

(b) „Povreda UBS/RBS iz 2007." između poduzetnika UBS i RBS, […];

— UBS: 8. veljače 2007. – 1. studenoga 2007.

— RBS: 8. veljače 2007. – 1. studenoga 2007.

(c) „Povreda UBS/RBS iz 2008." između poduzetnika UBS i RBS, […];

— UBS: 7. svibnja 2008. – 3. studenoga 2008.

— RBS: 7. svibnja 2008. – 3. studenoga 2008.

(d) „Povreda UBS/DB iz 2008. – 2009." između poduzetnika UBS i Deutsche Bank koju je omogućio poduzetnik RP Martin;

— UBS: 18. rujna 2008. – 10. kolovoza 2009.

— Deutsche Bank: 18. rujna 2008. – 10. kolovoza 2009.

— RP Martin: 29. lipnja 2009. – 10. kolovoza 2009.

(e) „Povreda Citi/RBS iz 2010." između poduzetnika Citigroup i RBS, […];

— Citigroup: 3. ožujka 2010. – 22. lipnja 2010.

— RBS: 3. ožujka 2010. – 22. lipnja 2010.

(f) „Povreda Citi/DB iz 2010." između poduzetnika Citigroup i Deutsche Bank, […];

— Citigroup: 26. ožujka 2010. – 18. lipnja 2010.

— Deutsche Bank: 26. ožujka 2010. – 18. lipnja 2010.

(g) Povreda Citi/UBS iz 2010.:

— Citigroup: 28. travnja 2010. – 3. lipnja 2010.

— UBS: 28. travnja 2010. – 3. lipnja 2010.

([1]) Uredba Komisije (EZ) br. 773/2004 od 7. travnja 2004. o postupcima koje Komisija vodi na temelju članaka 81. i 82. Ugovora o osnivanju Europske zajednice (SL L 123, 27.4.2004., str. 18.).

(12) ICAP nije adresat ove odluke koja je utemeljena na činjeničnim elementima koje su prihvatili samo adresati ove odluke. Odlukom se stoga ne utvrđuje odgovornost ICAP-a za bilo kakvo sudjelovanje u kršenju zakona o tržišnom natjecanju EU-a u ovom predmetu ([1]).

2.3 **Sažetak povreda**

2.3.1 *Aktivnosti uključenih banaka koje su protivne tržišnom natjecanju*

(13) Stranke (banke) na koje se povreda odnosi sudjelovale su u sljedećim aktivnostima koje su protivne tržišnom natjecanju:

(a) Trgovatelji banaka uključenih u predmetne povrede propisa u nekoliko su prilika izravno raspravljali […] o vrijednostima kamatnih stopa za određivanje LIBOR-a za JPY za određene rokove dospijeća barem jedne od dotičnih banaka, smatrajući da bi to moglo biti korisno za tržišni položaj kamatnih izvedenica u jenima za barem jednog od trgovatelja uključenih u komunikaciju. U tu je svrhu najmanje jedan trgovatelj stupio u kontakt, odnosno iskazao je namjeru da stupi u kontakt, s osobama koje u njegovoj banci dostavljaju podatke za LIBOR za JPY kako bi zatražio da se BBA-u dostave podaci usmjereni prema određenim vrijednostima ili u nekoliko prilika podaci s točno određenim vrijednostima.

(b) Trgovatelji banaka uključenih u dotične povrede propisa u nekoliko su prilika međusobno […] priopćavali i/ili primali tržišno osjetljive informacije povezane s tržišnim položajima ili s budućim procjenama za JPY LIBOR barem jedne od njihovih banaka. U povredi Citi/UBS iz 2010. to priopćavanje i/ili primanje informacija odnosilo se i na određene buduće procjene za TIBOR za Eurojen barem jedne od tih banaka.

(14) Kako bi omogućile prethodno opisane aktivnosti koje su protivne tržišnom natjecanju UBS i Deutsche Bank razmatrale su u povredi UBS/DB iz 2008. – 2009. i mogućnost trgovanjâ kojima bi cilj bio uskladiti njihove trgovinske interese u pogledu kamatnih izvedenica u jenima i moguće je da su u nekoliko prilika izvršile takva trgovanjâ.

2.3.2 *Omogućavanje različitih povreda propisa […]*

(15) Poduzetnik RP Martin omogućio je povredu UBS/DB iz 2008. – 2009. u razdoblju od 29. lipnja 2009. do 10. kolovoza 2009., time što je na zahtjev poduzetnika UBS poduzetnik RP Martin obećao da će stupiti u kontakt, a barem u nekoliko prilika zaista i jest stupio u kontakt s više banaka iz odbora JPY LIBOR-a koje nisu sudjelovale u povredi propisa, kako bi utjecao na njihove procjene za JPY LIBOR. Poduzetnik Deutsche Bank nije znao za tu okolnost.

(16) […].

(17) […].

(18) […].

(19) […].

2.3.3 *Zemljopisno područje*

(20) Zemljopisno područje na kojemu je provedena svaka od sedam povreda propisa za sve sudionike u njoj obuhvaćalo je cijeli EGP.

2.4 **Pravni lijekovi**

(21) Odlukom se primjenjuju Smjernice o metodi za utvrđivanje kazni iz 2006. godine ([2]). Komisija izriče novčane kazne poduzetnicima kojima je upućena ova odluka.

2.4.1 *Osnovni iznos novčane kazne*

(22) Osnovni iznos novčane kazne za UBS, JPMorgan, RBS, Citigroup i Deutsche Bank potrebno je utvrditi na temelju vrijednosti prodaje, činjenice da je svaka od sedam povreda propisa po samoj svojoj prirodi među najtežim oblicima ograničavanja tržišnog natjecanja, trajanja svake od sedam povreda propisa i zemljopisnog područja obuhvaćenog svakom od njih, činjenice da su se tajno dogovorene aktivnosti odnosile na financijske referentne vrijednosti i dodatnog iznosa kako bi se poduzetnike odvratilo od nezakonitog djelovanja.

(23) Komisija obično uzima u obzir prodaju koju su poduzetnici ostvarili tijekom zadnje pune poslovne godine njihova sudjelovanja u povredi propisa ([3]). No Komisija može odstupiti od primjene te prakse ako smatra da je zbog značajki predmeta prikladnije neko drugo referentno razdoblje ([4]).

([1]) […].
([2]) SL C 210, 1.9.2006., str. 2.
([3]) Točka 13. Smjernica o metodi za utvrđivanje kazni.
([4]) Predmet T-76/06, *Plasticos Españoles (ASPLA) protiv Komisije*, nije još objavljeno, točke 111. – 113.

(24) U pogledu svake od sedam povreda propisa Komisija je izračunala godišnju vrijednost prodaje poduzetnikâ UBS, JPMorgan, RBS, Citigroup i Deutsche Bank, na temelju novčanih tokova primljenih za proizvode obuhvaćene tim povredama propisa od drugih ugovornih stranaka iz EGP-a tijekom mjeseci obuhvaćenih tim povredama propisa, koji se zatim utvrđuju na godišnjoj razini. U slučaju UBS-a tako izračunani iznosi umanjuju se za odgovarajući faktor kako bi se u obzir uzela djelomična vremenska preklapanja nekih povreda propisa, koje se inače odnose na isti proizvod i isto zemljopisno područje. Jednako tako, u slučaju poduzetnika Citigroup izračunani iznosi umanjuju se iz istih razloga.

(25) Te su vrijednosti prodaje pročišćene uporabom jedinstvenog faktora kako bi se u obzir uzele posebnosti sektora kamatnih izvedenica u jenima, primjerice netiranje koje je svojstveno tom sektoru, što znači da banke i prodaju i kupuju izvedenice tako da se uplate netiraju u odnosu na isplate.

(26) Smjernice o metodi za utvrđivanje kazni pružaju samo ograničene smjernice o izračunu kazni koje se mogu izreći poduzetnicima koji su omogućili povredu propisa, poput poduzetnika RP Martin. Stoga se osnovni iznos za poduzetnika RP Martin utvrđuje u skladu sa zahtjevima Uredbe (EZ) br. 1/2003, sudskom praksom i točkom 37. Smjernica o metodi za utvrđivanje kazni iz 2006. tako da se odražava ozbiljnost, trajanje i priroda njegove uključenosti (kao poduzetnika koji je omogućio povredu propisa), kao i potreba da se osigura da novčane kazne imaju dovoljno odvraćajući učinak.

2.4.2 *Prilagodbe osnovnog iznosa: otegotne ili olakotne okolnosti*

(27) Komisija ne primjenjuje nijednu otegotnu okolnost.

(28) Komisija uzima nedostatak spoznaje poduzetnika Deutsche Bank o mogućem sudjelovanju […] i sudjelovanju poduzetnika RP Martin kao poduzetnikâ koji su omogućili povredu propisa u povredi UBS/DB iz 2008. – 2009. i mogućem sudjelovanju […] u povredi Citi/DB iz 2010., kako je prethodno opisano, kao olakotnu okolnost. Stoga se iznos novčane kazne izrečene poduzetniku Deutsche Bank za svaku od tih povreda propisa umanjuje za 10 %.

(29) Jednako tako, Komisija uzima nedostatak spoznaje RBS-a o mogućem sudjelovanju […] kao poduzetnika koji je omogućio povredu UBS/RBS iz 2007. i povredu UBS/RBS iz 2008., kako je prethodno opisano, kao olakotnu okolnost. Stoga se iznos novčane kazne izrečene poduzetniku RBS za svaku od tih povreda propisa umanjuje za 10 %.

(30) Konačno, Komisija jednako tako uzima nedostatak spoznaje UBS-a o mogućem sudjelovanju […] kao poduzetnika koji je omogućio povredu Citi/UBS iz 2010., kako je prethodno opisano, kao olakotnu okolnost. Stoga se iznos novčane kazne izrečene poduzetniku UBS za ovu povredu propisa umanjuje za 10 %.

2.4.3 *Primjena ograničenja od 10 % prometa*

(31) Člankom 23. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 1/2003 propisuje se da za svakog poduzetnika i svaku povredu propisa novčana kazna ne smije premašiti 10 % njegova ukupnog prometa iz poslovne godine koja prethodi datumu Odluke Komisije.

(32) U ovom slučaju ni jedna novčana kazna ne premašuje 10 % ukupnog prometa poduzetnika iz poslovne godine koja prethodi datumu ove Odluke.

2.4.4 *Primjena Obavijesti o oslobađanju od kazni i smanjenju kazni*

(33) Komisija je poduzetnika UBS potpuno oslobodila od novčane kazne za svaku povredu propisa u kojoj je sudjelovao. Komisija je poduzetniku Citigroup dodijelila imunitet od novčanih kazni za povredu Citi/DB iz 2010.

(34) Zbog suradnje u istrazi Komisija je odobrila sljedeća smanjenja novčanih kazni:

— Citigroup: smanjenje novčane kazne od 40 % za povredu Citi/RBS iz 2010. i smanjenje novčane kazne od 35 % za povredu Citi/UBS iz 2010.;

— Deutsche Bank: smanjenje novčane kazne od 35 % za povredu UBS/DB iz 2008. – 2009. i smanjenje novčane kazne od 30 % za povredu Citi/DB iz 2010.;

— RP Martin: smanjenje novčane kazne od 25 % za povredu UBS/DB iz 2008. – 2009.;

— RBS: smanjenje novčane kazne od 25 % za povredu Citi/RBS iz 2010.

2.4.5 *Primjena Obavijesti o nagodbi*

(35) Primjenom Obavijesti o nagodbi iznosi novčanih kazni izrečenih poduzetnicima UBS, RBS, Deutsche Bank, Citigroup, JPMorgan i RP Martin umanjeni su za 10 % te je to smanjenje dodano ostalim oslobođenjima od kazni odnosno smanjenju kazni.

3. ZAKLJUČAK

3.1 Zaključak: konačni iznos pojedinačnih novčanih kazni izrečenih u ovoj odluci

(36) U skladu s člankom 23. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 1/2003 određuju se sljedeće novčane kazne:

Povreda UBS/JPM iz 2007.

Poduzetnik	Novčane kazne (u EUR)
UBS	0
JPMorgan	79 897 000

Povreda UBS/RBS iz 2007.

Poduzetnik	Novčane kazne (u EUR)
UBS	0
RBS	24 154 000

Povreda UBS/RBS iz 2008.

Poduzetnik	Novčane kazne (u EUR)
UBS	0
RBS	38 452 000

Povreda UBS/DB iz 2008. – 2009.

Poduzetnik	Novčane kazne (u EUR)
UBS	0
Deutsche Bank	195 031 000
RP Martin	247 000

Povreda Citi/RBS iz 2010.

Poduzetnik	Novčane kazne (u EUR)
Citigroup	47 795 000
RBS	197 450 000

Povreda Citi/DB iz 2010.

Poduzetnik	Novčane kazne (u EUR)
Citigroup	0
Deutsche Bank	64 468 000

Povreda Citi/UBS iz 2010.

Poduzetnik	Novčane kazne (u EUR)
Citigroup	22 225 000
UBS	0